

ፋብሪካ ጉራክብተቶቶሪ

[illegible]

УДСТУ

ՔԱԼԵՆՆԱՆ, 20 ՕԳՈՍՏՈՍԻ:

ԼՍՄՈՅՑ ԽՈՍՈՒՄՈՒ ՎԵՂԵՐՈՐԴ ԵՐԸ ՄԻՐ ՄԻՒՒՄՆԵՐԻՆ
ՄԻՐԱՄԱՆՈՒ ԸՆԴՈՒՆ ԶԱՄԱՐ ՈՒՐԱՐՈՒՄԻՆ ԿՐ ՄԻՐ ԾԱՌԵՆ
ԵՄԱ: ԴՅՆ ԵՐԸ ՄԻՒՄԿՐԿՅՈՒ ՎՆ ԶՆԱԿՈՒՄՈՒ ՎՈՐՈՒ
ՃԵՆՆ ԳՐԱԿԱՅԻՆՈՒ ԻՐԵՆ ԵՐԸ ԶԱՄԱՐԱՄԱՆ ՄԻՐԱՄԱՆ
ՄԱՐՈՒՆԵՄԱՆ, ՄԻՐԱՄԱՆՈՒ ԸՆԴՈՒՆ ԿՐ ԿՐԱՄԱՆՈՒՄ
ՄԱՐԴ ԿՐ ՄԻՐԱՄԱՆՈՒ ԿՐ ԿՐԱՄԱՆ ՈՒՐԱՐՈՒՄԻՆ
ԿՐԱՄԱՆ:

11 Իւննոյէն Դրանք զԲարձի Փռնոյց Զանձ Երան
Կրէն ոյսպէս Կր գրեն :

«Վ. Ռ. Տառապանկը կը խոսու էր որ Գեղեկոսմիտերի Չիննիդակակցութեան գաղնացաբնակներն իր պարտութիւնը կորսնցուցած ըլլայ, եւ պատճառ կը բերու էր իրբնութե տրեւ մտեան տէրութիւնը ծանուցած ըլլան՝ որ ալ իրենք զիրենք ծանուցէ չորս կէտերն ընդգնեցուցաբաւարը շին հոմոնիքի: Արդ ան չորս կէտերը գաղնացաբնակներն հիմունքն ըլլալով՝ նոյն կէտերուն ընդգնեցաբնակները դադրելով գաղնացաբնակներն ալ կը գազդի: Ասորդ է չիկոնար աւազայիլ լին Գեղեկոսմիտերի գաղնացաբնակներն մէջ աստեւ մը գծուու, լեան տէր րան մը կար: Բայց ան ասեւը արդէն շատեց անցած է, եւ փարիկիս Լուստիկը դահլիճները Վիկենտիէի արքունիաց ծանուցեր են որ իրենք չորս նախագիծ կէտերուն, իրբեւ տպագայ խաղաղութեան հիմունքը՝ հասաատուն կը կենտե: Աստիկ եւ Գեղեկոսմիտերի նիդակակցութեան մոմտեկից եղող երկը տրքանեալ համար՝ իր բովանդակ զարու լեանք մէջ կը մնայ: Ըսկից ներկայ յարաբանեալութեան վիճակն ամէն անկողնեակալ եւ շնախապաշարուած մարդու առջեւ յայտնի եւ պայծառ կը կենայ: Աւանց տրեւանեան տէրութեանց ան յայտարարու լեանք՝ կրնար փախցուել որ տատերապմն արտաբայ կարգի պիտոյ երկրմնայ եւ անախեկալ հետեւութիւններ պիտորանենայ: Ընդ հակառակն ան յայտարարութեան շտապ որ սահմանի մը մէջ կ'ամ փախի, եւ միայն իրբեւ միտի միջոց մը կը մտածուի՝ որով արեւմտեան տէրութիւնը Ռուսաստանի Ոսեւծու մէջ անկրած ճախաղանց զորութեան վերջ մը տալ կ'ուզեն: Վիկենտիէի դահլիճն իր ջանքեր մէջ անընդհատ յարաբանեալով, որ Եւրոպայի, Գերմանիայի եւ Աստորիայի շահերն ազատհանելու խաղաղութիւն մը հասաատուն, եւ անոր համար չորս նախագիծ

դիմ կենտրոն լիայ ալ Հաստատուն մնալով՝ հիմա կինն առնես, ինչպէս լառաբազդն ալ, խաղաղութեան հասցընող, ապահովագոյն միջոց միայն տնի կը անունն որ պիտի չի ու, Գերմանական դաշնակցութիւնն ալ, չորս կենտրն ընդունին եւ իրենց սեպհականն եւ եւ. առիկայ մերջի իշխալ երկու տերութիւնն ընէ որ, չափ շուտով գլուխ կը ապրուի՝ այնչափ տունն շուտով ալ խաղաղութեան նոր բանակցութիւնն ըլլէր սկսին, եւ խաղաղութեան Հաստատութիւնն ալ այնչափ տունն կը ստուգուիլ :

Այլ ինչնայոյի Օսկո քաղաքէ քահանայ իրաւորը ամիսոյ 17ին
հրատարակած լիւրերով ին մէջ հետեւեալ հաստատմանը
կը դնէ :

Վրաստանի նախարարական արքայաթիվները ապահովեցին համար չթանցք մը բանալու, յատա-կազմին ի դարձ գնելու վրայ, որով Վրաստան գնան ուղղակի Սև. ծովու հետ կապուի, երկուց ժամանակն վեր այլ եւ այլ խոսակցութիւններ եղած են։ Եւնք շատուցանէ ծանոցներ էինք ինչ նայն յա-տակապին ի դարձ պիտ'որ գրուի։ Ըսոր գործա-դրու ինեանք Սուսանային խաղաղութիւնն ըստ աւան ընկեր վերու մեքին մեքն կը պահպի, եւ որով հետեւ առ այժմ Սուսի Վրաստանի սահմանակից եր-կիրներն աշխարհապետութեւ միտք չկայ, Տաճկաստանի իր սեպհակոն երկիրն միջ պայտին ձեռնար-կութեամբ մը ձեռք լսեալ երաշխատութիւնն անաւարակցա Սուսի նման երաշխատութեան մը գրած ստորագրութեանն միշտ նախադասուի է։ Բայց սակայն Տաճկաստան պայտին ձեռնարկութեան մը համար հարկաւոր եղած ստակը չիկրնար անտակա-րարէ, ուստի եւ հարկ է որ ջրանցքն Աւերդուցմը գրանմերքը փորուի, եւ նայն իսկ այս պարագային միջ կը բաժանուակի Աւերդուցի վաճառականութեան ապրտութեան երաշխատութեան ինքնը։ Ընդէն 1848թ. Թուրքիա Սիւրբն Անգղիայի անտեսագետք՝ Գանու-րեան թիւանութեանց անտեսները կորելու եւ տըն-կելու ու հանքահանութեանց բաժիրը բանեցնելու համար ընկերութիւն մը հաստատել ուղած էր։ Ը-նկերութեան նպատակներէն մէկն ալ ան պիտ'ոյ-լ ըսոր, որ հանաճատաւ տեղերը ցարեքցնել եւ տ-մայի ու անմշակ երկիրները բանեցնել եւ պորտու-լին։ Ըստք ի դարձ ընկեր. համար անհրաժեշտ հա-կաւոր էր որ Գանուր. գետը ջրանցքով մ'ուղղու-կու Սև. ծովու հետ կապուի։ Բայց սակայն 1848 տար-ւոյն շրմութեանն արեւմտեան պայտին ընկերութեան մ-կազմէն շատ անմարտաւոր էին, եւ պայտ-նա մեծ յետուկովիք հինաւորէն մեծք առնու-լու վրայ է։ Ծրանցքին շինութեան համար մաս-նաւոր քննութիւններ եղան, ու երկիրը ճշդիւ ղեմ-նուելով անանտեղաւ որ այնպիսի ձեռնադիւթեան մը շատ յարկու է, եւ խնայուեցաւ որ պայտին մե-ծագործ եւ օգտաւոր դարձի մը համար իրեք մի-լիոն արժամ ֆիրմանէն աւելւմալը չի բխար։ Ըստ-արեւ պայտին կարեւոր ձեռնարկութեան մ'իր բա-յոր մագրութիւնը կը շնորհէ, եւ Անգղիայի հիմ-ն

կուսմ գահճիճն ոյ զիւրոյնչեալ զննութիւնն ընել
սարգիսն աս գործքիս փայլ ինչ մեծ, յարգ դնելու, յայ-
անեց, եւ յատեալագոճին Հասնելէն հարց յոյճիս Կազ-
դիայի ու Յաճկաստանի կառավարութիւնն իւրոն ալ
յանձնեց: Հիմանկ անոնք ուլ բոլորովն Հաճ էւ. հո-
ւան են առոր գործադրութեանը, եւ միայն մեծափառ.
Առ լիմանին փութութեանն կը սպասուի: Ըս յա-
տեակագոճին զլուի ելլելու չէ թէ միայն Կանադի նա-
արկութեանն աղաատութեանն, նշխարմանն շատ մեծա-
նորութիւնն ունի, հապա Կանադի կանո իշխանութեանց
նիսիականութեանն ալ երկրին ժաւարկեալութեանն զբա-
զող ընկերութեանն մը ձեռնք շտտ կը յատարմանայ:
Միջիւն Հիմն լուծման ընդոս համեմատ շրտեցքը Խա-
շովայէն միշտ. քեալթեանճն պիտոր փութի, որով
մէկ միջն երկայնութիւն կ'ունենայ: Միա դնելու
բան է որ Տրաքիանոսն պատմիչին կաժ պարագին
ուղղութեանն կ'որս յատարմանայ, եւ եղած քե-
նս լիւննեմը յաղաքի էն որ Կանադի գետը յա-
նապագոյն Հիմն չորցած ու ջրաբոծ բազմալ մ'առ
շիտկութեանն Սեւ ծով կը լիւսփն եղբար:

Քրիստոսի Զատնի օրը Սեւաստոփոլի տաշար-
ման վրայ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ։
Այստեղիցմէն թուաւորեցրաւ թիւանց մէջ Սե-
ւաստփոլի պաշարումն անորոշեալ դէպք մըն է։ Ին-
չոր ամենէն հին ժամանակներէն սկսեալ պատերազ-
մներու պտտում թիւանց մէջ փնտաւրու ըլլանք՝ սաղդ-
է տակէ երկայն տան ետեւած ու միմաղքն սաս-
տիւ ինտար յառաջ աւարտած պաշարումներ կը
պանենք։ Բայց սորո հաւասարող մ'ամենեւին չ'ընք
գտնել։ Երբեք երկու կողմէն ալ թէ ծովու եւ
թէ ցամաքի վրայ այնչափ բազմաթիւ զօրք համարած
է, երբեք յարձակման օր պաշտպանութեան նման
միջոցներ չ'գործ չ'ըսուեցան։ Երբեք երկու կողմանէ
ալ յարձակողական եւ պաշտպանողական դիպքեր
իրարու չ'փոխանակեցին։ Ինչպէս Սեւաստփոլի քով
կ'ըսու։ Սեւաստփոլի պաշարումն պատերազմի յա-
րաբերութեանց զարմանալի իտանականութեան եւ
փոփոխակի յարաբերութեանց պատկերը կը ներկայ-
ցունէ։ Ճշգրիտ նշանակու. ըլլայ՝ բերդի մը պաշարում
ու պաշտպանութիւն չ'է, հազար բաց դաշտի վրայ
պատերազմւ. Հեռաւոր թերթիկեղբայր նեղ ծովե-
ղեղքի մը վրայ՝ ամբողջ 9 ամիս 400,000 զօրք գի-
մուցէ դիմող կը կենան։ Ահէ կողմանէ պատերազմե-
լով՝ միւս կողմանէ երկու իրարու հակառակ տեսակ
ամրաւ թիւներն կը կանգնեն։ Նոյն ամրութեանց մէջ
իրենք զիրենք պաշտպանելով՝ իրար կը պաշարեն եւ
փոփոխակի իրարու վրայ կը յարձակեն։

Զորս ուղղվեւ է կազմւած 200,000 հոգեով բա-
նուի մը՝ նեղ ու ժայռաւտ ծովեկերքի մը, փոքրիկ
հրամանդանի մը վրայ կենցած, ուր հազիւ թափց դա-
դար կրնայ գտնուիլ, եւ ուր մէկ կ'ոգնանէ բերդէն,
մեկէլ կ'որոնանէ թրանդ եւ խրամներու կէտ շրջանակե-
մը, երբորդ կ'ազմանէ մ'ալ ծովէն պաշարուած է,
այնպիսի ամբողջի մը վրայ յարձակուի՝ կ'ընէ՝ որն որ
մոտաւոր դեռ իր աչքին առջեւ կը շինուի եւ որուն

